

УДК 338.434

СВІТОВИЙ ДОСВІД КРЕДИТУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ

Г. М. Рябенко, к.е.н.

Ю.В. Степаник, магістр

Миколаївський державний аграрний університет

For an improvement and search of mechanism of crediting of agriculture foreign experience which testifies to various approaches in relation to the decision of this question is analysed in Ukraine.

Для усовершенствования и поиска механизма кредитования сельского хозяйства в Украине проанализирован зарубежный опыт, который свидетельствует о разнообразии подходов относительно решения этого вопроса.

Вступ. Сталий економічний розвиток аграрного сектору передбачає його здатність до забезпечення зростання власного виробництва в умовах дотримання оптимальних пропорцій свого внутрішнього розвитку й збалансованості з розвитком як економічних систем, що з ним взаємодіють, так і систем неекономічного характеру, а саме – екологічної та соціальної. Забезпечення такого розвитку відповідає стратегічним цілям державної аграрної політики України, зокрема щодо перетворення сільськогосподарської галузі на високоефективний, конкурентоспроможний сектор економіки держави та комплексного розвитку сільських територій і розв'язання соціальних проблем на селі.

Постановка завдання. Дослідження шляхів забезпечення сталого розвитку аграріїв нерозривно пов'язане з пошуком механізмів стабілізації сільськогосподарського виробництва, що неможливо без забезпечення ефективного функціонування системи кредитування галузі. Проблеми становлення та розвитку кредитних відносин сільськогосподарських товаровиробників і банків висвітлені, зокрема, у працях М.Я. Дем'яненка, С.М. Колотухи, П.П. Лайка, А.В. Сомик і багатьох інших учених. Водночас актуальним лишається подальший аналіз специфіки кредитування агро-сфери та удосконалення механізму її забезпечення, зокрема банківськими кредитними ресурсами.

На кредитному ринку стосовно аграрного сектора утворилась кризова ситуація, яка має негативні наслідки як для сільського господарства – надходження кредитів в аграрний сектор практично припинилось, – так і для банків – вони втратили потенційно кредитоемний сегмент економіки.

З метою кредитної підтримки аграрного сектора багато країн почали створювати державні системи кредитної підтримки галузі. Характерною рисою останніх є поєднання різних форм кредитного обслуговування на основі їх спеціалізації з державною підтримкою цін і доходів та страховою підтримкою основних фаз відтворення та зниженням вартості кредитів.

Разом з тим сільськогосподарські товаровиробники почали створювати власні системи кредитного забезпечення. Розпочався цей процес ще у минулому столітті на базі формування кооперативних форм.

Прикладом розвитку кредитної кооперації може бути Голландія, де перший кооперативний банк створено 1896 р. Пізніше такі банки об'єднались у загальнонаціональний Рабобанк. Ця система розвивалась без ускладнень і допомоги держави навіть у період кризи 30-х років та при переході до спільного ринку. Нині Рабобанк використовує до 90% всіх кредитних ресурсів для забезпечення кредитами сільського господарства.

З 1940 р. існує гарантійний фонд Міністерства сільського господарства. Крім того для підтримки сільськогосподарського виробництва використовуються субсидії Європейського Співтовариства.

Система кредитного забезпечення бере на себе частину ризиків. Вона забезпечує видачу кредитів для молодих фермерів, яким кредит надають на 50 років з оплатою, починаючи з п'ятого року, або безпроцентні кредити. Крім того є фонд спеціальних проектів, який фінансує дослідження, та служба розповсюдження досвіду роботи (RIAS) [3].

Проте це не єдина форма кредитного забезпечення сільськогосподарського виробництва. Поряд з нею діє система комерційного забезпечення галузі приватними банківськими структурами. Характерною рисою цієї системи є використання ринкових методів кредитування, що ґрунтуються на взаємодії попиту та пропозиції на кредитні ресурси. Залежно від ролі аграрного сектора в економіці різних країн та особливостей організації економічних відносин кожна країна створювала свої особливі інтегровані системи кредитного забезпечення галузі.

Пільговий кредит видається переважно на здійснення витрат, що входять до програми поліпшення аграрної структури, на поліпшення водопостачання, будівництво великих виробничих споруд, придбання інвентаря. Пільговий кредит видається тільки тим власникам господарств, які отримують свій дохід лише від сільськогосподарської діяльності. Такі кредити не видаються для колективного придбання складної техніки [2].

Для Великобританії, на відміну від більшості країн ЄС характерний відносно низький рівень державного регулювання сільського господарства. Воно здійснюється в основному на наднаціональному рівні у межах Єдиної сільськогосподарської політики. В останні роки аграрний сектор економіки розглядається державою як здатний до відтворення та функціонування на ринкових засадах, без будь-якого втручання. Аналіз показує, що на англійських фермах витрати виробництва нижчі, а рентабельність вища, ніж у фермерів інших країн ЄС. Однією з головних причин падіння фермерських доходів є зниження інвестицій в основний капітал. Протягом останніх десяти років скорочуються інвестиції в машини та обладнання, будівництво тощо. Близько 60% капіталу інвестується з прибутків фермерських господарств. Для підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва, зниження витрат та покращання маркетингу потрібні додаткові фінансові кошти, які можна отримувати за допомогою кредиту.

Із системою сільськогосподарського кредиту тісно пов'язані кредити під заставу землі, тобто іпотечні. З цією метою у Великобританії з 1928 р. функціонує Сільськогосподарська іпотечна корпорація, якій належить 5 провідних банків країни. Вона отримує державні дотації із невеликим процентом.

У 2008 р. кредити, виділені іпотечною корпорацією, були використані для наступних цілей: купівля ферм та землі (33%), оплата боргів (55%), модернізація основного капіталу (6%) та оборотного капіталу (6%). Нині корпорація є основним кредитним інститутом Великобританії, що здійснює довготермінове іпотечне кредитування фермерів.

Комерційні банки в основному надають коротко- та середньострокові кредити. Інколи вони можуть надавати і довгострокові кредити, навіть на придбання ферми.

Середньостроковий кредит надається від 1 до 5 років, а в особливих випадках – на 10 років і більше. Рівень відсотка, як правило, перевищує основну банківську ставку на 2,5-5%. Відсоток сплачується один раз у півріччя. Забезпеченням кредиту є земля, поручительство, цінні папери тощо [1].

Фермери часто використовують банківські кредити у вигляді овердрафту. Основна їх перевага у тому, що відсоток оплачується на суму, яка видана. Як тільки чек сплачено у банку, сума кредиту, що залишилась, відповідно, зменшується. Відсотки за овердрафтом підсумовуються і сплачуються щоквартально.

Сільськогосподарська кредитна корпорація, створена у 1958 р. для гарантування фермерських кредитів, виступає гарантом фермерів, які потребують банківського кредиту для проведення реконструкції ферм. Основна умова, що висувається - результатом його використання повинна стати більша ефективність і доходність ферм.

Молочна кооперація Великобританії надає кредити фермерам для придбання молокоцистерн, інколи сама купує і здає їх в оренду. Фермерська м'ясна корпорація (ФМК) надає незабезпечені кредити до 1 року для придбання тварин на відгодівлю, купівлю племінних овець та відгодівлю власної худоби. У цьому випадку відгодовані тварини повинні бути продані ФМК. Відсоток вираховується на основі продажної ціни і пов'язаний із ставками банківського кредиту типу овердрафту.

Дуже важливим моментом при кредитуванні фермерів є їх платоспроможність. Тому всі кредитні інститути так чи інакше оцінюють кредитоспроможність фермерів. При цьому часто вимагаються гарантії.

Суттєвою є репутація позичальника. Керівництво банками оцінює ризик, пов'язаний з наданням грошей у борг, надаючи перевагу тільки тим фермерам, які володіють не менш 50% вартості капіталу. Але бувають винятки, особливо якщо може бути запропоноване відповідне страхування.

Висновки. Вивчення досвіду організації кредитного обслуговування країн з розвинутою ринковою економікою дозволяє зробити висновок, що всі вони створили специфічні системи обслуговування аграрного сектора економіки. Подальший розвиток кредитних відносин на селі потребує розробки та впровадження нових механізмів і схем кредитного забезпечення агропідприємств, які дадуть змогу одержати комерційні позики без прямої участі держави.

Список використаної літератури

1. Дем'яненко М.Я. Кредитні відносини сільськогосподарських підприємств з банками у перехідний період до ринку / М.Я. Дем'яненко // Економіка АПК. – 2007. – № 4. – С. 60.
2. Колотуха С.М. Кредитний ринок аграрної галузі в контексті сучасних умов / С.М. Колотуха // Економіка АПК – 2009. – № 6. – С.70–74.
3. Сомик А.В. Особливості розвитку системи сільськогосподарського кредитування у зарубіжних країнах / А.В. Сомик // Економіка України. – 2004. – № 8. – С. 136–140.

УДК 657.221: 657.222 (477)

СИСТЕМА ЦІН В УКРАЇНІ ТА ВПЛИВ ЦІНИ НА ЕКОНОМІЧНІ ПРОЦЕСИ І ВІДНОСИНИ

В.І. Янчук, к.с.-г.н., доц.,

Г.В. Янчук, к.е.н., доц.,

О.В. Янчук, бухгалтер, магістр

Вінницький національний аграрний університет

Investigate various methods of pricing behavior and transition development. Particular attention is paid to the pricing of business and influence prices on economic processes in general.

Исследуются различные методы установления цен и их поведение на переходном этапе развития. Особое внимание уделяется вопросам ценообразования на предприятиях и влияния цены на экономические процессы в целом.

Вступ. Щоденно людина має справу з різноманітними цінами. Для того, щоб жити, треба споживати продукти харчування, мати одяг, взуття, предмети домашнього вжитку, тобто те, що називають споживчими товарами. Всі вони мають купівельну ціну, яку треба сплатити, щоб придбати такі товари.

Так квартирна плата також є ціною за послугу, яку надає власник житла. Якщо людина наймається на роботу, то їй за послуги праці виплачують заробітну працю, яка є ціною такого товару як робоча сила. Ціною є проценти за кредит, орендна плата власнику землі. Сировинні